

HANSE-PARLAMENT

**Centrum Edukacyjno-Innowacyjne
dla
Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw
w Gdańsku**

**Wyniki dotychczasowych prac
oraz zalecenia dot. dalszej działalności**

Hamburg, wrzesień 2007 r.

Projekt "Baltic Spatial Development Measures for Enterprises (BSME)"
wspierany jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach programu INTERREG III B

SPIS TREŚCI

	<u>Strona</u>
CZĘŚĆ A: ZADANIA I WYNIKI PROJEKTU BSME	3
1. Kształcenie elity przedsiębiorców oraz kadr kierowniczych	3
1.1 Nakreślenie problematyki i zadań	3
1.2 Propozycje rozwiązania problemu	4
Dualne studia licencjacko-zawodowe	6
Proces Boloński	7
Organizacje przedstawicielskie oraz finansowanie	7
1.3 Realizacja studiów w Niemczech	7
Prywatne wyższe szkoły zawodowe oferujące techniczne studia dualne	7
Prywatne wyższe szkoły zawodowe oferujące ekonomiczne studia dualne	8
1.4 Dalsze placówki w Regionie Bałtyckim oferujące dualne studia	9
2. Wspieranie doksztalcania zawodowego oraz innowacji	10
2.1 Nakreślenie problematyki i zadań	10
2.2 Wspieranie innowacji	12
2.3 Wspieranie doksztalcania zawodowego	13
CZĘŚĆ B: CENTRUM EDUKACYJNO – INNOWACYJNE W GDAŃSKU - WYNIKI I ZALECENIA	14
3. Badania oraz działania mające na celu przygotowanie dualnych studiów licencjackich	14
Zasięg regionalny	14
Ustalenia w Gdańsku	14
Ustalenia z Politechniką Gdańską	15
Projekt przygotowawczy	16
4. Zapewnienie współpracy międzynarodowej	17
5. Propozycje rozwiązań i dalsze postępowanie	20
Usługi zintegrowane	20
Przykłady celów oraz zadań	20
Struktura organizacyjna oraz podmiot odpowiedzialny	21
Korzystanie z wcześniejszych prac, dokumentów oraz doświadczeń	22
Kierunki studiów	23
Współpraca krajowa i międzynarodowa	23
Dalsze prace przygotowawcze	24
Finansowanie oraz dotacje	25

CZĘŚĆ A: ZADANIA I WYNIKI PROJEKTU BSME

W ramach projektu „Baltic Spatial Development Measures for Enterprises (BSME)“ na pierwszy plan wysuwa się badania i prace nad realizacją dualnych kierunków licencjacko-zawodowych pakietu roboczego BSME „Education”. Niniejszy dokument zawiera przede wszystkim wyniki prac nad tworzeniem tych studiów. Jako uzupełnienie opisane jest krótko wspieranie doksztalcania zawodowego oraz innowacji, które pozostają w ścisłym związku ze studiami.

Część A zawiera wyniki ogólne, natomiast część B szczegółowy opis potencjalnej placówki w Gdańsku.

1. Kształcenie elity przedsiębiorców i kadr kierowniczych

1.1 Nakreślenie problematyki i zadań

W Regionie Bałtyckim 99 procent zakładów to małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Oferują one około 70 procent miejsc pracy, są niezbędne w doksztalcaniu zawodowym oraz generują największą częśći dochodów państwowych. Tworzą kręgosłup gospodarki, są źródłem stabilizacji dla społeczeństwa i zabezpieczają wszystkim przyszłość.

Już teraz małe i średnie przedsiębiorstwa borykają się z problemem braku wystarczającej ilości przedsiębiorców oraz kadry kierowniczej. Z powodu sytuacji demograficznej oraz zaostrzającej się konkurencji między działami gospodarki problem ten w przyszłości będzie się znacznie pogłębiał.

Zapotrzebowanie na kadre kierowniczą jest wysokie i nadal rośnie. W obliczu globalizacji oraz członkostwa w Unii Europejskiej coraz częściej poszukiwane są również umiejętności i doświadczenia zdobyte na polu międzynarodowym. Przedsiębiorcy oraz specjaliści w MŚP muszą dysponować zarówno dobrym wykształceniem zawodowym oraz praktycznym doświadczeniem, jak i solidnym teoretycznym przygotowaniem do zawodu.

Do tej pory MŚP pozyskiwały młodych przedsiębiorców i specjalistów głównie poprzez kształcenie i doksztalcanie zawodowe. Jednak tego typu ścieżki edukacyjne w wielu krajach Regionu Bałtyckiego znacznie tracą na atrakcyjności. Ponieważ równocześnie ilość absolwentów szkół znacznie maleje z powodu spadku liczby narodzin, małe i średnie przedsiębiorstwa pozyskują coraz mniej młodzieży (problem ilościowy) i w coraz większym stopniu są zdane na młodzież z niedostatecznie wysokimi kwalifikacjami (problem jakościowy).

W dobie internacjonalizacji i liberalizacji kursy doksztalcania zawodowego nie cieszą się zbyt dużym zainteresowaniem. Młodzież coraz częściej wybiera studia w wyższej szkole lub na uniwersytecie. Ponieważ studia uczą głównie teorii, natomiast praktyka, zwłaszcza ta leżąca w interesie MŚP, jest w dużym stopniu zaniedbywana, również spośród tej dużej liczby studentów nie można wyłonić odpowiedniej ilości młodych osób nadających się na przedsiębiorców czy członków kadry kierowniczej. Wspieranie przedsiębiorczości oraz kształcenie na przedsiębiorcę w coraz większym stopniu jest głównym czynnikiem w zwalczaniu wąskich gardeł. Działania na rzecz usuwania / łagodzenia tych wąskich gardeł muszą równocześnie spełniać ważne zadanie wspierania innowacji w zakładach rzemieślniczych oraz małych i średnich przedsiębiorstwach.

Taka sytuacja dotyczy, wprawdzie w różnym stopniu, jednak zasadniczo wszystkich krajów Regionu Bałtyckiego. Z różnych względów szczególnie dla Polski ma ona

wyjątkowe znaczenie. Procent młodych ludzi podejmujących edukację zawodową jest bardzo niski i są to najczęściej gorzej wykwalifikowani absolwenci szkół. Z powodu dużej emigracji dobrze wykwalifikowanych pracowników jest coraz mniej ludzi, którzy mogliby się podjąć kształcenia młodych ludzi na przedsiębiorców oraz członków kadr kierowniczych. Z drugiej strony z dogłębnymi zmianami struktury gospodarki oraz przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej wiąże się wysokie zapotrzebowanie na dobrze wykwalifikowanych przedsiębiorców oraz kadry kierownicze.

Od zapewnienia młodych przedsiębiorców i kadr kierowniczych oraz wysokiej innowacyjności zależy czy w Polsce utrzymają się małe i średnie przedsiębiorstwa, dlatego też najważniejszym zadaniem na rzecz rzemiosła oraz małych i średnich przedsiębiorstw jest wspieranie kształcenia.

1.2 Propozycje rozwiązania problemu

Opracowany został model zintegrowanego kształcenia i doksztalcania młodych kadr kierowniczych i przedsiębiorców na rzecz MŚP, który zakłada osiągnięcie następujących celów:

- Trwale podnoszenie atrakcyjności kształcenia zawodowego, jak również pozyskiwanie osób z wyższymi kwalifikacjami do kształcenia się i długotrwałej działalności w MŚP. Udział osób uczących się w rzemiośle z maturą ogólną lub techniczną w niedługim czasie ma wzrosnąć do 15 %, a w dalszej przyszłości do 20 %.
- Merytoryczne wzbogacenie kształcenia zawodowego oraz polepszenie jego jakości, w szczególności kształcenia przyszłych kadr kierowniczych i przedsiębiorców.
- Połączenie kształcenia zawodowego z doksztalcaniem (np. na mistrza) i stworzenie nowej, samodzielnej ścieżki kształcenia, kończącej się dyplomami uznawanymi międzynarodowo.
- Uwzględnienie aspektów współpracy międzynarodowej.

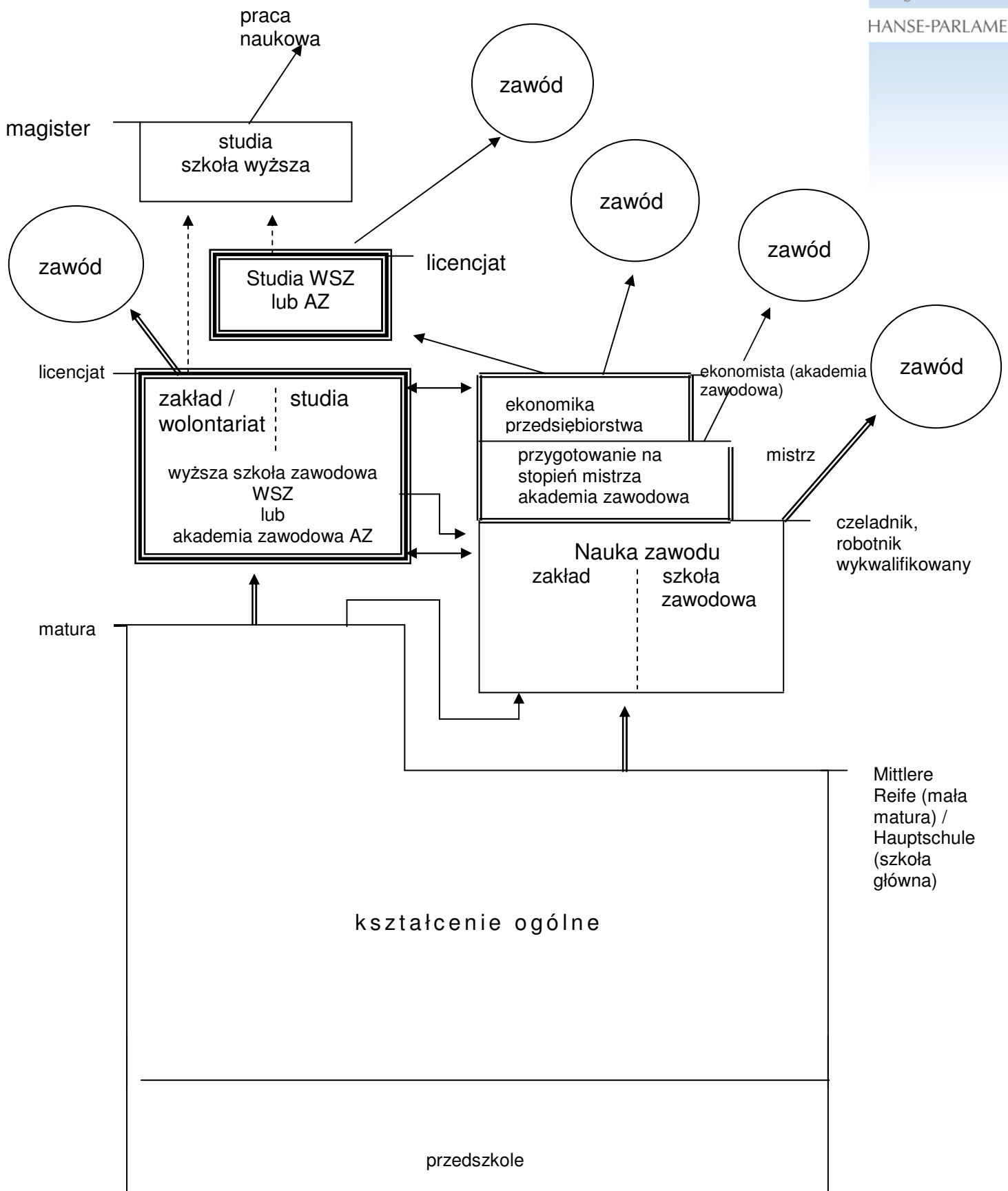
Taki model ma zawierać wypróbowane elementy i zalety kształcenia zawodowego oraz kształcenia na mistrza. Kształcenie takie nie jest jednak tylko sumą prymarnego kształcenia i doksztalcania, ma raczej za zadanie przekazywać obszerniejszą i głębszą wiedzę w zakresie kierowania przedsiębiorstwem, merytorycznie być znacznie bardziej wymagające, a pod względem poziomu kształcenia umiejscowione powyżej obecnego kształcenia na mistrza. Pod względem merytorycznym obejmuje zarówno kształcenie techniczno-specjalistyczne w poszczególnych zawodach, jak również wspólne dla wszystkich kierownictwo przedsiębiorstwem, ekonomię oraz pedagogikę zawodową.

Celem ma być wyedukowanie elity. Kształcenie to rozumiane jest jako samodzielna ścieżka, dodatkowa do dotychczasowych ścieżek kształcenia i doksztalcania. W ten sposób zadba się również o decydujące impulsy dla dalszego rozwoju dotychczasowych systemów kształcenia zawodowego.

Dla całego Regionu Bałtyckiego powinien zostać opracowany taki jednolity model kształcenia. W ten sposób ma powstać kierunek kształcenia i studiów, który we wszystkich krajach Unii Europejskiej będzie gwarancją uzyskania wszystkich uprawnień potrzebnych do samodzielnego założenia przedsiębiorstwa oraz kształcenia zawodowego, a tym samym zapewni małym i średnim przedsiębiorstwom bardzo obecnie poszukiwanych młodych ludzi na stanowiska kierownicze lub wysoko wykwalifikowanych przedsiębiorców.

Poniższy schemat jest szkicem podstawowego modelu.

Dualne studia licencjacko-zawodowe

Realizowane są studia licencjacko-zawodowe, na które składa się:

- solidne kształcenie zawodowe zakończone dyplomem czeladnika lub robotnika wykwalifikowanego
- ogólnie uznawane studia zakończone stopniem licencjata.

Obie części kształcenia są do siebie dostosowane i prowadzone równolegle. Studenci muszą dysponować dokumentem uprawniającym do studiów wyższych. Zawierają oni umowę na kształcenie zawodowe oraz umowę o studia.

Kształcenie zawodowe może obejmować wszystkie zawody techniczno-specjalistyczne lub handlowe, a prowadzone jest do wyboru:

- systemem dualnym, gdzie kształcenie praktyczne odbywa się w przedsiębiorstwie, natomiast teoretyczne w szkole zawodowej lub
- systemem szkolnym, gdzie część praktyczna i teoretyczna kształcenia odbywa się w szkole zawodowej, oprócz tego zalicza się również praktykę w przedsiębiorstwie.

Podczas trzy- do czteroletniego okresu edukacji kształcenie zawodowe zajmuje szczególną pozycję, czego konsekwencją jest to, że absolwenci posiadają duże umiejętności i doświadczenie praktyczne.

Studia na uniwersytecie, w szkole wyższej lub akademii zawodowej mogą obejmować do wyboru:

- studia z zakresu zarządzania i ekonomiki przemysłu
- studia techniczne różnych specjalizacji
- studia z zakresu projektowania itd.

Studia obejmują przynajmniej 1.700 godzin. Do tego dochodzi czas przeznaczony na samodzielną naukę, uczęszczanie na zajęcia fakultatywne, napisanie pracy licencjackiej, egzaminy, itd. Studia kończą się uznawanym międzynarodowo stopniem licencjata.

Osoby, które ukończyły już kształcenie zawodowe mogą kontynuować naukę na dualnych kierunkach, które są połączeniem:

- a) studiów technicznych lub ekonomicznych oraz
- b) kształceniem na mistrza.

Aby zdobyć międzynarodowe doświadczenia i umiejętności studenci powinni przynajmniej trzy miesiące z czasu kształcenia odbyć w jednym z innych krajów Regionu Bałtyckiego. Kursy odbyte za granicą będą zasadniczo uznawane i zaliczane w kraju zamieszkania. Ze względu na międzynarodowe ukierunkowanie studiów możliwe są przeróżne kombinacje kształcenia zawodowego i studiów, na przykład:

- kształcenie zawodowe i studia w kraju zamieszkania,
- kształcenie zawodowe w kraju zamieszkania, studia w innym kraju,
- kształcenie zawodowe za granicą, studia w kraju zamieszkania,
- kształcenie zawodowe i studia za granicą.

Obydwa oficjalne, uznawane międzynarodowo tytuły – „czeladnik / robotnik wykwalifikowany“ oraz „licencjat“ – mogą być zawarte w jednym dyplomie zawierającym również opinię przedsiębiorstwa, w którym miało miejsce kształcenie, umiejętności osobiste i społeczne, zdobyte doświadczenie, itd.

Proces Boloński

Wszystkie kierunki studiów muszą całkowicie odpowiadać celom i wymaganiom Procesu Bolońskiego, do którego przyłączyło się już 40 państw.

Studia są dzielone na moduły. Zarówno za moduły studiów, jak i za kształcenie praktyczne przyznaje się punkty kredytowe.

Studia są badane przez uznane instytuty akredytujące, które nadają im również certyfikaty. W Regionie Bałtyckim studia powinny być zorganizowane jednolicie, ponieważ w ten sposób będzie wspierana międzynarodowa współpraca szkół wyższych oraz wymiana kadry nauczycielskiej i studentów. Dzięki jednakowej organizacji będzie równocześnie wspierana międzynarodowa współpraca przedsiębiorstw biorących udział w kształceniu zawodowym. Ponadto, dąży się do tego, by placówki edukacyjne, przedsiębiorstwa oraz studenci prowadzili zorientowane na praktykę projekty badawczo-rozwojowe.

Organizacje przedstawicielskie oraz finansowanie

Zawodowa część kształcenia prowadzona jest przez przedsiębiorstwa oraz szkoły zawodowe (systemem dualnym), albo przez szkołę zawodową zapewniającą praktykę zawodową (system szkolny). Koszty edukacji praktycznej ponoszą przedsiębiorstwa, które również wypłacają praktykantom wynagrodzenie. Koszty szkoły zawodowej są pokrywane ze środków publicznych. To, czy kształcenie zawodowe odbywa się systemem dualnym, czy szkolnym jest zależne od danego kraju.

Studia odbywają się w państwowych lub prywatnych (akredytowanych przez państwo) szkołach wyższych lub akademiach zawodowych (typ 1). W przypadku instytucji państwowych koszty studiów są pokrywane przez państwo, ewentualnie uzupełniane czesnym. W przypadku instytucji prywatnych koszty studiów muszą być pokrywane z czesnego, które płacą studenci, przedsiębiorstwo biorące udział w ich kształceniu lub wspólnie student i zakład.

W przypadku sponsorów państwowych dąży się do stosowania modelu Private Public Partnership (PPP), czyli "partnerstwa prywatno-publicznego", który zapewnia udział gospodarki w prowadzeniu studiów. Wybór formy sponsoringu następuje zgodnie z warunkami danej placówki edukacyjnej / kraju.

1.3 Realizacja studiów w Niemczech

Prywatne wyższe szkoły zawodowe oferujące techniczne studia dualne

W Buxtehude (region metropolitalny Hamburga) powstała Wyższa Szkoła 21 (Hochschule 21) jako prywatna wyższa szkoła zawodowa w formie sp. z o.o. (GmbH) użyteczności publicznej. Wspólnikami są Izba Przemysłowo-Handlowa w Lüneburg-Wolfsburg i Stade, Izba Rzemieśnicza w Lüneburg-Stade i Hamburgu, związki, gminy i przedsiębiorstwa z regionu. Obydwie izby rzemieśnicze są członkami Parlamentu Hanzeatyckiego oraz partnerami projektu BSME.

Wyższa Szkoła 21 (Hochschule 21) jest finansowana z chesnego oraz dopłat kraju związkowego Dolna Saksonia. Szkoła prowadzi działalność od 1 października 2005 roku oferując trzy kierunki studiów:

- inżynieria budowlana
- przebudowa istniejących obiektów
- gospodarka budowlana i zarządzanie nieruchomościami.

Te trzy kierunki studiów posiadają odpowiednie certyfikaty; Wyższa Szkoła 21 (Hochschule 21) otrzymała zgodę państwa na działalność.

Czwarty kierunek studiów – fizjoterapia – otrzymał odpowiedni certyfikat i został uruchomiony w październiku 2006 roku.

Na wszystkie kierunki prowadzony jest nabór raz w roku, w październiku.

Studenci, którzy posiadają już tytuł czeladnika / robotnika wykwalifikowanego mogą w Wyższej Szkole 21 oraz współpracującej z nią Izbie Rzemieślniczej w Lüneburg-Stade ukończyć również zintegrowane kształcenie na mistrza w ramach technicznych dualnych kierunków studiów.

Rozważa się również wprowadzenie w przyszłości w Wyższej Szkole 21 magisterskich kierunków studiów.

Wyższa Szkoła 21 włączona jest we współpracę na rzecz kształcenia elity dla MŚP w Regionie Bałtyckim oraz bierze udział w projekcie BSME. Parlament Hanzeatycki ma zostać w Wyższej Szkole 21 członkiem rady nadzorczej.

Prywatne wyższe szkoły zawodowe oferujące **ekonomiczne studia dualne**

Akademia Zawodowa w Hamburgu (Berufsakademie Hamburg) powstała w czerwcu 2005 roku w Hamburgu jako prywatna instytucja w formie sp. z o.o. (GmbH) użyteczności publicznej. Wspólnikami są Izba Rzemieślnicza w Hamburgu, Lüneburg-Stade oraz Schwerin, jak również cechy i związki hamburskiego rzemiosła. Wymienione trzy izby rzemieślnicze są członkami Parlamentu Hanzeatyckiego oraz partnerami projektu BSME.

Jest to akademia zawodowa typu 1, która przyznaje uznawany wszędzie stopień akademicki licencjata. W Akademii Zawodowej w Hamburgu nie są prowadzone studia magisterskie. Studia takie można ukończyć w innej wyższej szkole (np. Wyższej Szkole 21). Wiosną 2006 roku szkoła otrzymała zgodę państwa na działalność. Akademia Zawodowa w Hamburgu ma być finansowana z chesnego oraz ze środków wsparcia początkowego z budżetu kraju związkowego Hamburg; szkoła posiada biznesplan.

Akademia Zawodowa w Hamburgu (Berufsakademie Hamburg) rozpoczęła działalność w październiku 2006 roku oferując czteroletni dualny kierunek studiów „Bachelor of Arts in Business Administration“. Szkoła posiada plan nauczania; proces certyfikacji został rozpoczęty (zakończy się jesienią 2007 roku).

Nabór jest prowadzony raz w roku, w październiku.

W ramach projektu BSME został opracowany plan nauczania dla licencjackich studiów ekonomicznych połączonych z kształceniem na mistrza na przykładzie jednego

zawodu. Koncepcja została przygotowana w ten sposób, że moduły kształcenia na mistrza mogą łatwo zostać dopasowane do innego zawodu. Kształcenie na mistrza w ramach zintegrowanego kierunku studiów obejmuje 2 semestry, mogą je ukończyć różne osoby, na przykład:

- studenci, którzy chcą uzyskać stopień mistrza oraz stopień „Bachelor of Arts in Business Administration“
- osoby, które nie kształcą się na studiach licencjackich, lecz chcą ukończyć tylko kształcenie na mistrza
- studenci z innych wyższych szkół, którzy chcą wiedzę teoretyczną uzupełnić kształceniem praktyczno-technicznym
- zasadniczo możliwe jest również połączenie techniczno-specjalistycznego kształcenia na mistrza ze studiami ekonomicznymi zakończone otrzymaniem licencjackiego tytułu inżyniera przemysłowego.

Plan nauczania dla zintegrowanego kształcenia na mistrza został przygotowany w sierpniu 2007 roku.

Akademia Zawodowa w Hamburgu jest samodzielną placówką edukacyjną, powstała w ramach współpracy na rzecz kształcenia elity dla MŚP w Regionie Bałtyckim i jest wspierana również ze środków projektu BSME. Parlament Hanzeatycki ma być reprezentowany w radzie nadzorczej Akademii Zawodowej w Hamburgu.

1.4 Dalsze placówki w Regionie Bałtyckim oferujące dualne studia

W ramach projektu BSME planowane jest:

- (1) rozwinięcie dwóch placówek w Niemczech oferujących studia – Akademii Zawodowej w Hamburgu (Berufsakademie Hamburg) oraz Wyższej Szkoły 21 (Hochschule 21), wspieranie poszczególnych prac organizacyjnych oraz prowadzenia studiów;
- (2) zbadanie trzech następnych placówek edukacyjnych w Regionie Bałtyckim, w których później, na bazie poczynionych prac wstępnych oraz doświadczenia, będzie można ewentualnie realizować tego typu dualne studia licencjacko-zawodowe. Jako potencjalne placówki oferujące takie studia, które mają zostać zbadane pod względem zainteresowania nimi młodych ludzi oraz możliwości realizacji zostały wybrane:
 - ⇒ Region Polski północnej – Gdańsk
 - ⇒ Region krajów bałtyckich – Wilno
 - ⇒ Finlandia – Pori;
- (3) rozwinięcie współpracy między wszystkimi 5 placówkami w Regionie Bałtyckim, rozpoczęcie wymiany informacji i doświadczeń oraz wspieranie współpracy między uniwersytetami / szkołami wyższymi a izbami biorącymi udział w projekcie.
- (4) ze względu na dążenie do ujednoczenia struktur studiów plany nauczania w całym Regionie Bałtyckim są w dużym stopniu unifikowane:

- ⇒ dla studiów zarządzania i ekonomiki podstawą ma być jednolity plan nauczania opracowany przez izby rzemieślnicze z Hamburga oraz Lüneburg-Stade oraz omówiony i oceniony przez grupy robocze projektu BSME.
- ⇒ dla technicznych kierunków studiów odpowiednią podstawę ma stanowić plan nauczania Wyższej Szkoły 21 (Hochschule 21).
- ⇒ dla dualnych kierunków studiów licencjackich ze zintegrowanym kształceniem na mistrza podstawę ma stanowić plan nauczania wspólnie opracowany w ramach projektu BSME.
- ⇒ dalsze, dostosowane do konkretnych potrzeb plany nauczania mają być przygotowane później, jak również od razu uzgadniane i opracowywane w całym Regionie Bałtyckim.

W części B przedstawione są wyniki badań oraz zalecenie założenia centrum kształcenia i wspierania innowacji w Gdańsku.

2. Wspieranie doksztalcania zawodowego oraz innowacji

2.1 Nakreślenie problematyki i zadań

Dualne studia licencjacko-zawodowe pozostają w ścisłym związku z ogólnymi zadaniami wspierania kształcenia zawodowego oraz innowacji w obrębie rzemiosła oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

Bardzo dobre kwalifikacje są decydującym o wszystkim warunkiem długotrwałego sukcesu gospodarczego. Małe i średnie przedsiębiorstwa w konkurencji na płaszczyźnie narodowej oraz międzynarodowej mają szanse tylko wtedy, gdy zadbają o dużą innowacyjność oraz najwyższą jakość. Obydwie te rzeczy wymagają wysokich kwalifikacji. Na tym polu już dziś można zauważyć znaczne niedobory, które w przyszłości jeszcze się zwiększą, a tym samym ograniczą wzrost gospodarczy oraz innowacyjność.

- W prawie wszystkich krajach Unii Europejskiej drastycznie zmniejsza się liczba absolwentów szkół, co jest związane z sytuacją demograficzną – problem ilościowy!
- Coraz bardziej zwiększa się konkurencja między kształceniem akademickim a kształceniem zawodowym, jak również w obrębie gospodarki konkurencja o dobrze wykształcone kadry specjalistów i kadry kierownicze. Jak do tej pory rzemiosło oraz małe i średnie przedsiębiorstwa są w tej konkurencji przegranymi w walce o młodych ludzi i pozostaną nimi nadal, jeśli nie nastąpi poprawa kształcenia zawodowego – zaostrenie problemu ilościowego!
- W wielu krajach poziom wykształcenia absolwentów szkół wykazuje znaczne braki. Mimo to wymagania gospodarki co do kwalifikacji są wysokie i będą jeszcze wyższe. Rzemiosło pozyskuje w coraz większym stopniu młodych ludzi, którzy ukończyli tylko najniższy stopień kształcenia. Mając na uwadze wysokie wymagania i potrzeby powstaje coraz znaczniejszy deficyt kwalifikacji – problem jakościowy!
- Procent absolwentów szkół, którzy wybierają kształcenie zawodowe stale się zmniejsza i na przykład w Polsce osiągnął bardzo niski poziom. Równocześnie

wzrasta liczba osób przechodzących na emeryturę z powodu wieku. W Polsce problem ten staje się jeszcze poważniejszy ze względu na emigrację, zwłaszcza najlepszych pracowników. Powstaje przez to coraz większy deficyt dobrze wykształconych specjalistów.

- Dla małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie duże są ilościowe i jakościowe wąskie gardła w zakresie młodych kadr kierowniczych oraz młodych przedsiębiorców. Już teraz przedsiębiorców jest zbyt mało, a problem ten w przyszłości jeszcze znacznie pogłębi się.

Sytuacja ta na rynkach pracy krajów Unii Europejskiej ma różne nasilenie, tendencje są jednak bardzo podobne. Z różnych powodów zapotrzebowanie na kształcenie i innowacje w polskim rzemiośle jest szczególnie wysokie:

- Na niektórych regionalnych rynkach pracy w Polsce brak młodych ludzi oraz brak odpowiedniego wykształcenia w rzemiośle jest szczególnie duży i nadal rośnie.
- Wraz ze zmianą struktury gospodarki oraz przystąpieniem do Unii Europejskiej powstały nowe, wysokie wymagania dotyczące kwalifikacji kadr kierowniczych i specjalistycznych w obrębie rzemiosła oraz dotyczące zdolności innowacyjnej przedsiębiorstw.
- Konieczny jest szeroki transfer wiedzy oraz daleko sięgające innowacje, które pozwolą na trwałe polepszenie się sytuacji polskiego rzemiosła oraz wzrost jego konkurencyjności.
- Przykładowo konieczne jest dostosowanie się do unijnych norm, standardów oraz procedur zapewniania jakości. Wszystkie obszary przedsiębiorstwa muszą stosować nowe technologie, jak również opracowywać nowe formy organizacji i pracy, by szybko i skutecznie zwiększyć jakość produktów i usług, a równocześnie produktywność.
- Decydująca jest również poprawa jakości oraz opracowanie nowych produktów i usług w polskim rzemiośle, które zasadniczo ma w przyszłości dobre perspektywy rozwoju. Te szanse mogą być jednak wykorzystane tylko poprzez wysoką wydajność, przez zastosowanie nowych technologii oraz innowacyjnego rozwoju produktów.
- Z tą sytuacją związane jest wyjątkowo wysokie i nadal rosnące zapotrzebowanie na informacje, kwalifikacje, treningi, doradztwo oraz transfer technologii i know-how w polskim rzemiośle. Zaspokojenie tego zapotrzebowania w znacznym stopniu przewyższa możliwości małych i średnich przedsiębiorstw.

Małe przedsiębiorstwa, takie jak rzemieślnicze, wykazują następujące zalety w porównaniu z dużymi przedsiębiorstwami – są elastyczne, szybkie, innowacyjne oraz łatwo się rozwijają. Decydującym minusem w stosunku do koncernów jest brak wewnątrzfirmowych działów i usług. Podczas gdy duże przedsiębiorstwa mogą korzystać z wewnątrzfirmowych działów, takich jak np. badania, marketing, dział personalny, kwalifikacje, prawo, itd., w zakładach rzemieślniczych zadania te podejmowane są w dużym stopniu przez właściciela i prowadzą szybko do przeciążenia kierownictwa przedsiębiorstwa. Ten problem zakładów rzemieślniczych jest szczególnie poważny w obliczu globalizacji i internacjonalizacji, kompleksowego rozwiązywania problemów, zalewu informacjami oraz daleko idącej zmiany struktury. Jedynym dobrym rozwiązaniem jest tworzenie zewnętrznych jednostek, które pomogą im w kierowaniu przedsiębiorstwem, szczególnie w zakresie „kwalifikacji, doradztwa i transferu”, a tym samym umożliwią pełne wykorzystanie ich zalet.

To skuteczne rozwiązanie dla małych i średnich przedsiębiorstw stosuje się już w starych krajach Unii Europejskiej (na przykład w Niemczech i Francji) budując ponadzakładowe centra kształcenia i technologii, które mieszczą się w izbach rzemieślniczych, a po części również w izbach przemysłowo-handlowych. Oferują one zakładom odpowiadające danemu przedsiębiorstwu doksztalanie, doradztwo, transfer technologii, itd.

Dzięki tej strategii wpierania na przykład niemieckie rzemiosło może poszczycić się wysoką wydajnością oraz znacznie wyższą produktywnością. Tego typu centrów kształcenia i technologii bardzo brakuje polskiemu rzemiosłu.

Dobrym pomysłem wydaje się być realizowanie głównych zadań kształcenia przedsiębiorców i kadr kierowniczych w ramach dualnych studiów licencjacko-zawodowych

- w centrach kształcenia i innowacji oraz
- łączenie ich bezpośrednio z innowacjami oraz wspieraniem kształcenia i doksztalania zawodowego;
- stworzenie synergii i osiągnięcie redukcji kosztów oraz
- świadczenie małym i średnim przedsiębiorstwom kompleksowych usług i pomocy.

Takie centrum kształcenia i innowacji powinno być koniecznie tworzone przez istniejące izby rzemieślnicze lub w ścisłej współpracy z nimi,

- by wykorzystać ich doświadczenie oraz ścisłe stosunki z zakładami, zadbać o bezpośredni kontakt z przedsiębiorstwami, spożytkować istniejące możliwości oraz zapewnić trwałe sponsorowanie.
- Również bogate, pozytywne doświadczenia innych krajów Unii Europejskiej przemawiają w pełni za przedstawionym rozwiązaniem.

2.2 Wspieranie innowacji

W przypadku opisanych w punkcie 1 dualnych studiów licencjacko-zawodowych najważniejsze jest kształcenie i praktyka. Wysokie kwalifikacje są jednocześnie decydującym warunkiem dla dużej innowacyjności. Ponadto biorące udział w projekcie uniwersytety / szkoły wyższe oraz akademie zawodowe powinny wnieść swój wkład do przygotowania zorientowanych na praktykę projektów badawczo-rozwojowych na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, a tym samym trwale wspierać innowacje. Studia oraz wspieranie innowacji są skierowane do tej samej grupy docelowej, a mianowicie wydajnych małych i średnich przedsiębiorstw oraz ich kadr kierowniczych. Ponieważ w prowadzenie dualnych studiów licencjacko-zawodowych włączone są również przedsiębiorstwa, ma miejsce bezpośrednia współpraca między przedsiębiorstwami a szkołami wyższymi, która również przez przedsiębiorstwa powinna być wykorzystana do transferu wiedzy i know-how oraz prac badawczo-rozwojowych.

Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych może przebiegać w różny sposób, na przykład poprzez:

- prace semestralne i licencjackie osób uczących się / studentów
- pojedyncze zlecenia przedsiębiorstw lub doradztwo / transfer know-how prowadzone przez profesorów i kadrę nauczycielską

- kompleksowe projekty wspierane ze środków publicznych (szczególnie przez Unię Europejską)
- wspólne opracowywanie projektów badawczo-rozwojowych przez kilka / wszystkie pięć placówek edukacyjnych biorących udział w projekcie.

Również pod względem zadań badawczo-rozwojowych każda z biorących udział w projekcie placówek edukacyjnych wyspecjalizuje się w innym zakresie. Dąży się do odpowiedniego podziału pracy, tak by się wszystkich pięciu placówek edukacyjnych mogła zająć się wypełnianiem jak największej ilości zadań na rzecz przedsiębiorstw.

Dlatego też, intensywna współpraca wszystkich pięciu placówek jest niezbędna nie tylko ze względu na praktykę i kształcenie, ale również wspieranie innowacji. Ma zostać zawarta odpowiednia umowa o współpracy, na którą składać się będzie również stworzenie wspólnej organizacji nadrzędnej, takiej jak na przykład „Baltic Sea Academy“. W ten sposób ma być zagwarantowany podział pracy oraz sprawna współpraca, jak również wspólne składanie wniosków o projekty i środki wsparcia z Unii Europejskiej przeznaczone dla rzemiosła oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

W ramach projektu BSME

- ⇒ została opracowana obszerna koncepcja wspierania innowacji w zakładach rzemieślniczych oraz małych i średnich przedsiębiorstwach,
- ⇒ została zawarta umowa o współpracy biorących udział w projekcie uniwersytetów / szkół wyższych / akademii zawodowej,
- ⇒ zostały rozpoczęte pierwsze wspólne prace badawczo-rozwojowe.

2.3 Wspieranie doksztalcania zawodowego

Możliwości personalne, przestrzenne i techniczne centrum innowacji i kształcenia powinny być równocześnie wykorzystane do stworzenia kompleksowych, wysokiej jakości i korzystnych cenowo ofert, które zaspokoją wysokie i nadal rosnące zapotrzebowanie na doksztalcanie dla małych i średnich przedsiębiorstw i ich pracowników. Dobrym pomysłem jest na przykład realizowanie na kursach doksztalcania poszczególnych modułów (lub ich części) planów nauczania technicznych lub ekonomicznych studiów licencjackich. Nie będzie to droga do zdobycia tytułu licencjata, chodzi raczej o to, że centrum kształcenia i innowacji dysponuje niezbędnymi kwalifikacjami oraz oferuje cenne usługi dla małych i średnich przedsiębiorstw. W razie potrzeby kadra nauczycielska pięciu placówek edukacyjnych mogłaby jako docenci prowadzić za honorarium kursy doksztalcające, a tym samym omawiać również problemy międzynarodowe, wspierać eksport oraz międzynarodową współpracę przedsiębiorstw.

W ramach projektu BSME zostały opracowane różne treningi, kursy oraz szkolenia wraz z niezbędnymi materiałami, były one również testowane praktycznie. Mogą być one od zaraz oferowane i realizowane przez centra kształcenia i innowacji.

CZĘŚĆ B: CENTRUM EDUKACYJNO – INNOWACYJNE W GDAŃSKU - WYNIKI I ZALECENIA

3. Badania oraz działania mające na celu przygotowanie dualnych studiów licencjackich

Zasięg regionalny

Podczas posiedzeń grupy roboczej projektu BSME, Pomorska Izba Rzemieśnicza w Gdańsku wykazała szczególne zainteresowanie stworzeniem ośrodka oferującego dualne studia licencjackie. Pomysł ten spotkał się z szerokim poparciem wszystkich pozostałych polskich partnerów, którzy obiecali swoją pomoc. Zasięg regionalny obejmowałby w pierwszej linii województwo pomorskie, lecz możliwość udziału powinni mieć zainteresowani przedsiębiorcy z całej Polski. Ustalono, że w razie sukcesu, w późniejszym terminie powinny zostać wskazane dalsze lokalizacje. Ustalenia szczegółowe dotyczące tej kwestii nie zostały podjęte.

Ponadto, Pomorska Izba Rzemieśnicza w Gdańsku wykazała zainteresowanie współpracą z Obwodem Kaliningradzkim oraz Kłajpedą na Litwie, co przyczyniło się do zorganizowania warsztatów w Wilnie, w których udział wzięli: Pomorska Izba Rzemieśnicza w Gdańsku, Politechnika Gdańska, Izba Przemysłowo–Handlowa w Kaliningradzie, Izba Rzemieśnicza w Kaliningradzie, Izba Przemysłowo–Handlowa w Kłajpedzie jak również Izba Przemysłowo–Handlowa w Wilnie. Podczas warsztatów osiągnięto następujące wyniki:

- Izby z Kaliningradu oraz Kłajpedy wykazały duże zainteresowanie prezentowanymi zamierzeniami i wyraziły co do zasady chęć współtworzenia ośrodka w Gdańsku.
- Przedsiębiorcy i studenci z tych regionów powinni zostać włączeni w zasięg działania uczelni w Gdańsku. Omówiono możliwość ewentualnego późniejszego stworzenia wydziałów zamiejscowych gdańskiej uczelni w Kaliningradzie i Kłajpedzie.
- Przedsiębiorcy i studenci z Kłajpedy powinni mieć możliwość wyboru pomiędzy uczelniami w Gdańsku oraz w Wilnie. Uczelnia w Wilnie objęłaby obok Litwy również Łotwę i Estonię.
- Instytucje z Kaliningradu oraz Kłajpedy powinny zostać poinformowane przez Pomorską Izbę Rzemieśniczą w Gdańsku o dalszych badaniach oraz procedurach przygotowawczych, a w razie potrzeby powinny zostać w nie włączone.

Podczas walnego zgromadzenia w czerwcu 2006 r. w Kopenhadze wszyscy partnerzy jednogłośnie wskazali na miejsca dalszych prac badawczych oraz przygotowawczych potencjalne uczelnie w Gdańsku, Wilnie oraz Pori w Finlandii.

Ustalenia w Gdańsku

Z inicjatywy Pomorskiej Izby Rzemieśniczej w Gdańsku doszło do wielu rozmów i ustaleń z różnymi gdańskimi instytucjami. W niektórych rozmowach z Politechniką Gdańską, władzami miasta Gdańska oraz Gdańskim Związkiem Pracodawców brali również udział przedstawiciele kierownictwa projektu BSME. Wszyscy rozmówcy okazali duże zainteresowanie realizacją projektu.

Władze miasta Gdańska wykazały gotowość udostępnienia odpowiedniego budynku.

Politechnika Gdańska jest bardzo zainteresowana aktywnym współdziałaniem w realizacji dualnych studiów licencjackich. Uczelnia założona została w roku 1904, zatrudnia obecnie około 300 nauczycieli akademickich i kształci 17.500 studentów. Kierunki studiów to przede wszystkim budowa maszyn, elektrotechnika, chemia, telekomunikacja, a od niedawna również mechatronika oraz techniki produkcji.

Ze względu na możliwość uruchomienia kierunku „Projektowanie oraz formowanie biżuterii bursztynowej” doszło również do nawiązania kontaktów z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, która wspólnie z branżą przemysłową uruchomiła nowy kierunek studiów „Projektowanie biżuterii”.

Oprócz dwustronnych rozmów i negocjacji, Politechnika Gdańska (dr J.Niegoda) oraz Akademia Sztuk Pięknych (S. Fijałkowski) wzięły udział w dwudniowych warsztatach w Hamburgu w grudniu 2006 r., które obejmowały również zwiedzanie Wyższej Szkoły Hochschule 21 oraz Akademii Zawodowej w Hamburgu.

Wczesnym latem 2007 r. kontakt z kierownictwem projektu nawiązał Uniwersytet Bydgoski, który integruje nauki rolne z technicznymi i oferuje przede wszystkim studia w zakresie budownictwa, budowy maszyn i rolnictwa. Uniwersytet ten zainteresowany jest współpracą oraz przyłączeniem do regionalnego związku kształcenia i badań naukowych.

Ustalenia z Politechniką Gdańska

Odnosnie współpracy w obszarze kształcenia oraz badań naukowych dalsze ustalenia koncentrowały się na Politechnice Gdańskiej. Rozmowy prowadzone były z rektorem, prorektorem, innymi profesorami oraz współpracownikami naukowymi. Uczelnia zainteresowana jest szczególnie współpracą oraz realizacją dualnych studiów licencjackich. Jeśli chodzi o konkretne kierunki studiów, nie zostały w tym względzie poczynione żadne ustalenia:

- Rektor preferuje rozpocząć od kierunku ekonomicznego, gdyż dla tego kierunku do dyspozycji pozostaje odpowiedni plan nauczania oraz bogate doświadczenia z Hamburga. Następnie powinny zostać utworzone kolejne kierunki, zgodne z potrzebami rynku.
- Pomorska Izba Rzemieślnicza w Gdańsku widzi szczególny priorytet dla kombinacji kierunków ekonomicznych oraz technicznych, na przykład nauk gospodarczo-inżynierskich w obszarze mechatroniki. Ponadto dostrzega zapotrzebowanie na kierunki „Projektowanie biżuterii bursztynowej”, w powiązaniu z utworzeniem Gdańskiego Centrum Bursztynu.
- Poszczególni profesorowie preferują kierunki techniczne.
- Proponowane są również kierunki w obszarze „technika energetyczna” oraz „inżynieria środowiska”.

Kierownictwo projektu zaleca w szczególności:

- a) rozpoczęcie wprowadzania dualnych kierunków kształcenia, od takich które łączą studia ekonomiczne z wykształceniem zawodowym technicznym;
- b) późniejsze stopniowe tworzenie innych kierunków, stosownie do potencjału regionów oraz zapotrzebowania przedsiębiorców.

Projekt przygotowawczy

Zainteresowanie Politechniki Gdańskiej oraz jej gotowość do współpracy są wprawdzie bardzo silne, jednak uczelnia jednocześnie wskazała braki kadrowe dla realizacji prac przygotowawczych. Dlatego też uzgodniono realizację samodzielnego projektu przygotowawczego, do którego wniosek, jako podmiot odpowiedzialny, złoży Pomorska Izba Rzemieślnicza w Gdańsku. Urząd Marszałkowski w Gdańsku zasygnalizował możliwość dofinansowania tego rodzaju projektu ze środków Europejskiego Funduszu Socjalnego maksymalną kwotą 100.000 Euro. Tego rodzaju projekt przygotowawczy powinien w szczególności uwzględniać przedsiębiorców, rozpoznawać ich zapotrzebowanie poprzez przeprowadzanie ankiet oraz warsztatów, ustalać potencjalne kierunki studiów, dokonywać uzgodnień z innymi instytucjami i przyczynić się do urzeczywistnienia powyższych celów. Stosownie do poczynionych ustaleń, latem 2006 opracowano plan projektu przygotowawczego, który w połączeniu z projektem BSME obejmuje następujące etapy prac:

Część 1: Wymiana doświadczeń oraz wyników jak również doradztwo w ramach projektu BSME

- stworzenie wraz z Politechniką dwóch programów nauczania: „Ochrona zasobów w budownictwie” oraz „Mechatronika”;
- analiza istniejących w Gdańsku uwarunkowań prawnych, organizacyjnych oraz pedagogicznych;
- doradztwo oraz wymiana doświadczeń w oparciu o realizacje w Niemczech.

Część 2: Analiza zapotrzebowania oraz sytuacji rynkowej

- ocena oraz opracowanie warunków ramowych;
- ocena programów nauczania na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród przedsiębiorców;
- pozyskanie dodatkowych partnerów w Gdańsku oraz regionie;
- analizy ilościowe na podstawie ankiet oraz w ramach warsztatów;
- analizy jakościowe w ramach warsztatów;
- średnio- oraz długookresowe prognozy struktur ilościowych.

Część 3: Szeroki koncept realizacyjny

- certyfikacja kierunków studiów;
- plany biznesowe;
- podmioty odpowiedzialne oraz struktura organizacyjna.

Niniejsze prace powinny zostać zrealizowane w przeciągu 9 miesięcy, tj. od 1 października 2006 r. do 30 czerwca 2007 r. Na tej podstawie w październiku 2007 r. powinno zostać rozpoczęte nauczanie. Z powodów czasowych (krótkich terminów przyjmowania wniosków) nie było możliwości złożenia przez Pomorską Izbę Rzemieślniczą odpowiedniego wniosku o dofinansowanie realizacji projektu przygotowawczego.

We wszystkich prowadzonych rozmowach i negocjacjach Politechnika Gdańska okazała bardzo duże zainteresowanie współpracą oraz realizacją dualnych licencjacko-zawodowych kierunków studiów. Jednocześnie dotychczasowa współpraca wykazała, że Politechnika Gdańska nie przyczyni się własnym wkładem finansowym ani personalnym do realizacji prac przygotowawczych; raczej oczekuje za to wynagrodzenia w postaci honorarium. Ponieważ jednak wniosek o realizację projektu przygotowawczego (zawierający wynagrodzenie dla Politechniki Gdańskiej) nie został złożony, współpraca z Politechniką Gdańską będzie możliwa dopiero po opracowaniu gotowej koncepcji, w oparciu o którą będzie można natychmiast rozpocząć naukę na odpowiednich kierunkach, z czego Politechnika otrzyma wynagrodzenie za swój udział w przedsięwzięciu.

Dlatego Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw do lata 2007 r. przeprowadziła rozmowy oraz negocjacje z innymi Uniwersytetami oraz Szkołami Wyższymi. Szczególnie obiecująco zapowiada się współpraca z prywatną Wyższą Szkołą Hotelarstwa i Turystyki. W związku z tym - oraz w oparciu o okazaną przez władze miasta Gdańska gotowość udostępnienia odpowiedniego budynku - z tą instytucją prowadzone mają być dalsze negocjacje oraz odpowiednie przygotowania.

4. Zapewnienie współpracy międzynarodowej

Politechnika Gdańska brała udział w niektórych posiedzeniach grup roboczych projektu BSME, mając możliwość poznania innych zaangażowanych w projekt uniwersytetów / szkół wyższych / akademii zawodowych. Ponadto zorganizowano wspólne warsztaty, w trakcie których omówiono zakres współpracy międzynarodowej w obszarze kształcenia oraz badań naukowych, jak również naszkicowano możliwą specjalizację poszczególnych instytucji w ramach dostosowanego rozdziału pracy. W efekcie prac prowadzonych podczas warsztatów, następujący partnerzy zawarli umowę o współpracy:

- ✓ Akademia Zawodowa w Hamburgu
- ✓ Instytut Gospodarki Światowej w Hamburgu
- ✓ Parlament Hanzeatycki
- ✓ Szkoła Wyższa Hochschule 21, Buxtehude
- ✓ Uniwersytet w Lund, Szwecja
- ✓ Tampere University of Technology, Pori
- ✓ Politechnika Gdańska
- ✓ Business College w Wilnie
- ✓ Techniczny Uniwersytet Gediminas w Wilnie

Zawarta umowa współpracy otrzymała następujące brzmienie:

AKADEMIA BAŁTYCKA (BALTIC SEA ACADEMY)

1. Instytucje uczestniczące

Instytucje - strony niniejszej umowy (zwane dalej „Partnerami“) zawierają ramowe porozumienie dotyczące przyszłej współpracy.

Dopuszcza się przyjmowanie nowych członków z obszarów Morza Bałtyckiego, jeśli zakres ich działalności oraz zainteresowań pokrywa się z obszarami, o których mowa w art. 2.

2. Obszary współpracy

Zamierzona współpraca obejmuje w szczególności na następujące obszary:

a) Kształcenie

Tworzenie oraz realizacja studiów licencjackich oraz magisterskich zgodnie z założeniami Procesu Bolońskiego, w pierwszym rzędzie na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw, w ramach różnych dyscyplin (np. technika, ekonomia, projektowanie, środowisko, energetyka itp.).

Szczególny nacisk kładzie się na studia dualne, które są połączeniem studiów akademickich z kształceniem zawodowym oraz doksztalcaniem zawodowym.

Współpraca w obrębie kształcenia obejmować może wiele zadań, takich jak:

- wymianę doświadczeń oraz informacji;
- tworzenie planów nauczania;
- dalszy rozwój kierunków o profilu zawodowym oraz zawodowych kierunków doksztalcania – w miarę możliwości kończących się dyplomem uznawanym na płaszczyźnie międzynarodowej;
- wymianę nauczycieli akademickich oraz studentów;
- wspólne kierunki studiów;
- wspólne konferencje, seminaria itp.

b) Badania naukowe i rozwojowe

Prowadzenie prac badawczych stosowanych oraz rozwojowych, dotyczących różnych zagadnień, w szczególności dla grupy małych i średnich przedsiębiorstw. Do prac tych włączane zostać powinny w miarę możliwości małe i średnie przedsiębiorstwa:

- partnerzy dualnych kierunków studiów
- inni przedsiębiorcy z 11 krajów regionu bałtyckiego

Współpraca w obrębie badań naukowych oraz rozwojowych obejmować może różne zagadnienia, jak np.:

- wymianę doświadczeń oraz informacji;
- utworzenie dostosowanego do poszczególnych ośrodków podziału pracy wg specjalizacji;
- wspólna realizacja projektów w powiązaniu z kształceniem, np. prace licencjackie;

- wspólne tworzenie projektów, składanie wspólnych wniosków dotyczących tych projektów oraz wspólna ich realizacja z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej i/lub środków krajowych;
- wspólne opracowywanie zleceń przedsiębiorców.

W ramach niniejszej współpracy, w roku 2007 należy opracować oraz złożyć pierwszy wniosek o dotację z Unii Europejskiej na okres 2007 – 2013.

3. Koordynacja

Współpraca odbywa się w ramach tworzonej „Akademii Bałtyckiej“ (Baltic Sea Academy), która przejmuje w szczególności następujące zadania:

- koordynacja współpracy oraz pomoc przy jej realizacji;
- współdziałanie przy tworzeniu, składaniu wniosków oraz realizacji projektów wspomagających;
- przejęcie w razie potrzeby roli wnioskodawcy projektów wspomagających;
- tworzenie w razie potrzeby na wniosek partnerów lub z własnej inicjatywy propozycji dalszych regulacji, które będą niezbędne dla realizowanej współpracy oraz przedstawianie ich do przyjęcia.

Akademia Bałtycka (Baltic Sea Academy) prowadzona jest przez Stowarzyszenie Parlament Hanzeatycki. Stowarzyszenie Parlament Hanzeatycki nie otrzymuje od Partnerów zwrotu kosztów za przejęte zadania, chyba że dokonano innych ustaleń w drodze pisemnej lub zatwierdzone projekty wspomagające otrzymały specjalny budżet pokrywający te koszty.

Współpraca na poszczególnych polach może:

- odbywać się na płaszczyźnie dwustronnej lub wielostronnej bezpośrednio pomiędzy partnerami;
- dochodzić do skutku z inicjatywy Akademii Bałtyckiej (Baltic Sea Academy).

Partnerzy spotykać się będą na zaproszenie jednostki koordynującej co najmniej jeden raz w roku na spotkaniu roboczym, celem dokonania oceny dotychczasowej współpracy, zadecydowania o dalszym rozwoju itp. Niezależnie od tego realizowane być mogą w razie potrzeb spotkania dwustronne lub spotkania wszystkich Partnerów.

4. Prawa i obowiązki Partnerów

Nie istnieje żadne prawne zobowiązanie do współpracy, chyba że moc wiążąca została wyraźnie ustalona indywidualnie pomiędzy Partnerami lub też w ramach realizacji konkretnych projektów.

Współpraca w obrębie niniejszego porozumienia nie narusza w żaden sposób współpracy każdego z Partnerów z podmiotami trzecimi, które nie są stronami niniejszej umowy.

Koszty współpracy (np. własne koszty osobowe, koszty podróży) każdy z Partnerów ponosi samodzielnie, chyba że pomiędzy Partnerami doszło do

zawarcia innego porozumienia w formie pisemnej, lub zwrot kosztów odbywa się w ramach zatwierdzonych projektów.

5. Wejście w życie i czas trwania

Porozumienie wchodzi w życie 1 stycznia 2007 r. i zawarte zostaje na czas nieokreślony.

Odstąpienie Partnera od niniejszego porozumienia nastąpić może każdorazowo w połowie roku. Wolę odstąpienia należy przekazać z sześciotygodniowym wyprzedzeniem odpowiedniej jednostce koordynującej w formie pisemnej.

Niniejszy związek partnerski pierwsze niewielkie prace badawcze podjął wiosną 2007 r. Ponadto w kwietniu 2007 r. złożono pierwszy wniosek o dotację w ramach 7 Ramowego Programu Badawczego; wniosek ten nie dotyczy obszaru kształcenia, lecz kompleksowych prac badawczych oraz rozwojowych na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw.

5. Propozycje rozwiązań i dalsze postępowanie

Usługi zintegrowane

W Gdańsku powinno powstać Centrum Edukacyjno–Innowacyjne dla rzemiosła oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które:

- ✓ przede wszystkim będzie oferowało dualne studia licencjackie, a także
- ✓ będzie prowadziło prace badawczo–rozwojowe oraz transfer wiedzy i technologii, jak również dodatkowo
- ✓ będzie realizowało elementy doksztalcenia zawodowego.

Aby móc zaoferować tę obszerną paletę usług oraz form wsparcia, pod kierunkiem Centrum utworzona zostanie sieć, złożona z odpowiednich specjalistów oraz właściwych instytucji (np. izb rzemieślniczych, instytucji doradczych, administracji publicznej, organizacji wspomagających, uniwersytetów, szkół wyższych itp.). Członkowie sieci wsparcia będą mogli wykonać wszelkie istotne zadania; przedsiębiorcy oraz ich współpracownicy otrzymają natomiast za pomocą Centrum wszelkie usługi:

- z jednego źródła,
- odpowiednio dostosowane,
- świadczone w odpowiednim czasie,
- przyjazne przedsiębiorcom oraz
- ukierunkowane na konkretne potrzeby.

Przykłady celów oraz zadań

Centrum Edukacyjno–Innowacyjne w Gdańsku spełni tym samym następujące cele oraz wykonywać będzie zadania, ukierunkowane na wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw i ich współpracowników, takie jak:

- ⇒ kształcenie elit na potrzeby przedsiębiorców oraz kadry zarządzającej w gospodarce małych i średnich przedsiębiorstwach, w formie dualnych studiów licencjackich;
- ⇒ długofalowy wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego i pozyskiwanie wykwalifikowanych pracowników;
- ⇒ ukierunkowane kursy uniwersyteckie w zakresie technologii produkcji, nowych technologii, treningu czynności specjalistycznych itp., jako uzupełnienie kształcenia zawodowego;
- ⇒ narzędzia doksztalcenia i doskonalenia zawodowego dla pracowników wykwalifikowanych, na przykład w zakresie: technologii produkcji, wykorzystania nowych technologii, nowych sposobów pracy itp.;
- ⇒ narzędzia doksztalcenia i doskonalenia zawodowego dla kadry zarządzającej oraz przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych produktów, zapewnienia jakości, nowych procesów produkcji oraz technologii itp.;
- ⇒ narzędzia doksztalcenia i doskonalenia zawodowego dla kadry zarządzającej oraz przedsiębiorców w zakresie problemów dotyczących zarządzania, ekonomii, marketingu, Controllingu itp.;
- ⇒ praktycznie zorientowany transfer wiedzy, elementów know-how oraz nowych technologii;
- ⇒ transfer wiedzy oraz technologii pomiędzy instytutami badawczymi / uniwersytetami oraz przedsiębiorcami;
- ⇒ transfer potrzeb przedsiębiorców do instytutów badawczych / uniwersytetów;
- ⇒ opracowywanie wspólnie z uniwersytetami / szkołami wyższymi oraz przedsiębiorcami problemów badawczych oraz rozwojowych;
- ⇒ kompleksowe doradztwo (grupowe oraz indywidualne) dotyczące problematyki ekonomicznej, technicznej oraz specjalistycznej;
- ⇒ rozwój nowych produktów, jak również zarządzanie jakością jako ważne elementy procesu wprowadzania innowacyjności;
- ⇒ szerokie wspieranie innowacyjności produktów, procesów produkcji oraz organizacji;
- ⇒ zapewnienie wymiany informacji oraz doświadczeń jak również współpracy nadbałtyckiej w obszarach „kształcenie“ oraz „badania naukowe i rozwojowe“.

Struktura organizacyjna oraz podmiot odpowiedzialny

Centrum w Gdańsku zorganizowane powinno zostać na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) przy intensywnej współpracy prywatnych podmiotów gospodarczych oraz instytucji publicznych z włączeniem przedsiębiorców. Podmiotem odpowiedzialnym powinna zostać spółka użyteczności publicznej z ograniczoną odpowiedzialnością, której głównym udziałowcem będzie Pomorska Izba Rzemieślnicza w Gdańsku. Pozostałymi udziałowcami powinni zostać: Uniwersytety i Szkoły Wyższe (np. Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa i ewentualnie Politechnika

Gdańska), przedsiębiorcy oraz inne istotne podmioty i instytucje regionalne (np. administracja publiczna, inne uniwersytety / szkoły wyższe, instytucje wspomagające gospodarkę, a w razie potrzeby organizacje gospodarcze itp). Struktura wspólników powinna zostać ukształtowana pod kierownictwem Pomorskiej Izby Rzemieśniczej w Gdańsku w taki sposób, aby wspólnie i kompleksowo realizować cele i zadania wspierające rzemiosło oraz małe i średnie przedsiębiorstwa oraz zapewnić stałą działalność dla Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego w Gdańsku.

Korzystanie z wcześniejszych prac, dokumentów oraz doświadczeń

Tworzenie Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego w Gdańsku można oprzeć na wcześniejszych bogatych doświadczeniach w ramach projektów BSME, jak również na realizacjach w Niemczech północnych, w szczególności takich jak:

a) w obszarze dualnych studiów licencjackich:

- ✓ program nauczania kierunku ekonomicznego Akademii Zawodowej w Hamburgu (przedłożono już Pomorskiej Izbie Rzemieśniczej w Gdańsku oraz Politechnice Gdańskiej);
- ✓ programy nauczania 4 kierunków technicznych Szkoły Wyższej Hochschule 21;
- ✓ program nauczania kierunku ekonomicznego z zintegrowanym kształceniem na stanowisku majstra;
- ✓ regulaminy studiów oraz regulaminy przeprowadzania egzaminów;
- ✓ statuty założycielskie Szkoły Wyższej Hochschule 21 oraz Akademii Zawodowej w Hamburgu;
- ✓ bogate doświadczenia Szkoły Wyższej Hochschule 21 oraz Akademii Zawodowej w Hamburgu, dotyczące procesu budowy oraz bieżącej działalności.

b) w obszarze wspierania innowacyjności:

- ✓ obszerna koncepcja wspierania innowacyjności dla rzemiosła oraz małych i średnich przedsiębiorstw;
- ✓ współpraca w ramach Akademii Bałtyckiej (Baltic Sea Academy), obejmująca kraje regionu bałtyckiego.

c) w obszarze doksztalcania zawodowego oraz doradztwa:

- ✓ kurs dla kadry zarządzającej „Strategie zarządzania przedsiębiorstwem“;
- ✓ seminarium dot. rozpoczynania samodzielnej działalności gospodarczej;
- ✓ seminarium dot. eksportu dla początkujących;
- ✓ seminarium dot. eksportu dla przedsiębiorców posiadających doświadczenie w gospodarce zagranicznej;
- ✓ seminarium Train-the-Trainer;
- ✓ narzędzia elektronicznego zarządzania oraz Controllingu.

Kierunki studiów

Zaleca się usilnie, aby działalność rozpocząć od dualnego kierunku studiów, który łączyłby licencjackie studia ekonomiczne z rzemieślniczo–technicznym kształceniem zawodowym, ponieważ:

- dla kierunku tego istnieją już gotowe programy nauczania, regulaminy studiów, regulaminy przeprowadzania egzaminów itp.;
- tego rodzaju ścieżka kształcenia może zostać zrealizowana stosunkowo szybko i prosto, gdyż nie wymaga kosztownych pomieszczeń technicznych i warsztatów szkoleniowych;
- na tego rodzaju kombinację kwalifikacji istnieje w Polsce szczególnie duże i pilne zapotrzebowanie.

W bezpośrednim powiązaniu z powyższym, powinny zostać podjęte kroki ukierunkowane na doksztalcanie zawodowe oraz wspieranie innowacyjności.

Równocześnie należy prowadzić badania nad dalszymi kierunkami studiów oraz tworzyć kolejne programy nauczania; zaleca na przykład:

- przejść kierunki techniczne Szkoły Wyższej Hochschule 21;
- utworzyć dualny kierunek ekonomiczny z zintegrowanym kształceniem majstrów względnie kierunek „inżynier gospodarki”;
- zorganizować inne kierunki techniczne jak również:
- kierunki na obszarze „technika energetyczna oraz inżynieria środowiska“ oraz
- kierunek „Projektowanie biżuterii bursztynowej“.

Współpraca krajowa i międzynarodowa

Dalsze niezbędne ustalenia na płaszczyźnie krajowej i międzynarodowej są łatwe do osiągnięcia z pomocą głównego udziałowca - Pomorskiej Izby Rzemieślniczej w Gdańsku, która jest:

- a) członkiem Związku Rzemiosła Polskiego, co zapewnia iż wszystkie ustalenia, podział pracy oraz wymiana informacji itp. przekazane zostaną na płaszczyznę krajową
- b) członkiem Stowarzyszenia Parlament-Hanzeatycki, do którego należy ponad 30 izb rzemieślniczych, przemysłowych i handlowych z Danii, Niemiec, Estonii, Finlandii, Łotwy, Litwy, Norwegii, Polski, Rosji, Szwecji, Węgier i Ukrainy. W ten sposób zapewniona zostanie konieczna współpraca na płaszczyźnie międzynarodowej, nawiązywanie kontaktów oraz ponadgraniczna wymiana informacji i doświadczeń. Wielu członków Stowarzyszenia Parlament Hanzeatycki (także z Niemiec) skutecznie prowadzi tego rodzaju Centra Edukacyjno–Innowacyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw. Doświadczenia płynące ze Stowarzyszenia Parlament Hanzeatycki jak również dwustronnych partnerstw mogą zostać w pełni wykorzystane; w razie potrzeby powołać można również ekspertów do prac koncepcyjnych, dotyczących budowy oraz rozwoju Centrum. Poprzez długoletnią, satysfakcjonującą współpracę w ramach Stowarzyszenia Parlament Hanzeatycki

oraz Akademii Bałtyckiej (Baltic Sea Academy) łatwo będzie można zapewnić dla Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego w Gdańsku międzynarodową wymianę studentów oraz nauczycieli akademickich, jak również współpracę w obrębie wspierania innowacyjności.

Dalsze prace przygotowawcze

Dla urzeczywistnienia Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego w Gdańsku konieczne jest wprowadzenie dalszych środków przygotowawczych, konkretyzujących oraz związanych z planowaniem. Zaleca się podział całego zamierzenia na dwa okresy prac:

- a) około czteromiesięczny okres planowania oraz
- b) następujący bezpośrednio po nim trwający około trzech do pięciu lat okres realizacji oraz rozruchu.

W ramach fazy planowania w odniesieniu do spraw kluczowych wykonane zostaną przede wszystkim następujące prace:

- (1) dokładna analiza istniejącego potencjału osobowego, instytucjonalnego oraz lokalowego celem utworzenia planowanego Centrum; możliwości oraz zapewnienie włączenia oraz skorzystania z tego potencjału;
- (2) intensywne rozmowy i zabezpieczenie współpracy w ramach sieci;
- (3) konkretyzacja koncepcji „partnerstwa publiczno–prywatnego“; opracowanie projektu statutu założycielskiego spółki użyteczności publicznej z ograniczoną odpowiedzialnością (lub wypracowanie alternatywnej formy prawnej i organizacyjnej podmiotu odpowiedzialnego); ustalenie oraz zapewnienie współdziałania potencjalnych współników;
- (4) konkretne analizy, prognozy oraz plany struktur ilościowych (potencjalni uczestnicy, godzinowe opłaty dla uczestników oraz wynagrodzenie godzinowe pracowników akademickich, zapotrzebowanie na pomieszczenia do prowadzenia zajęć, administracja, doradztwo itp.). Ustalenia dotyczące zapotrzebowań przedsiębiorców w Hamburgu oraz Wilnie dały daleko idące porównywalne wyniki. Dalsze pisemne ankiety skierowane do przedsiębiorców w Polsce nie są konieczne. Ważniejsze jest, aby zachęcić przedsiębiorców do udziału w warsztatach oraz – podczas konferencji itp. – do udziału w niniejszym projekcie;
- (5) zaplanowanie początkowego technicznego wyposażenia biura, sal wykładowych itp.;
- (6) ustalenie prawdopodobnego zapotrzebowania na pracowników (stali współpracownicy, nauczyciele pracujący na podstawie umów czasowych itp.);
- (7) sporządzenie konkretnych biznesplanów (ze szczegółowym rozbiem na obrót, koszty, oczekiwany wynik roczny itp.) dla działalności Centrum w średnioterminowym okresie 5 lat;
- (8) przeprowadzenie warsztatów planowania z udziałem wszystkich uczestników oraz przedsiębiorców;
- (9) uzgodnienie możliwości finansowania oraz ustalenie koniecznych dotacji w fazie budowy oraz finansowania początkowego;

(10) efektem prac będzie obszerna, nadająca się do natychmiastowej realizacji w fazie drugiej „uruchomienie Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego w Gdańsku“ koncepcja, która ustalona będzie już z wszystkimi partnerami, a jednocześnie zawierać będzie wniosek o dotację dla dwu- do trzyletniej fazy realizacji.

Finansowanie oraz dotacje

Budowa, początkowe wyposażenie oraz uruchomienie Centrum Edukacyjno–Innowacyjnego „Rzemiosło oraz małe i średnie przedsiębiorstwa w Gdańsku“ nie są możliwe bez dotacji ze środków publicznych. Począwszy od czwartego roku, działalność Centrum powinna być już finansowana z przychodów własnych, w szczególności opłat uczestników, jak również uzupełniająco w drodze darowizn finansowych lub rzeczowych (np. wytwórców technologii produkcyjnych) oraz działalności honorowej. Ponadto dla kompleksowych zadań, np. prowadzenia szeroko zakrojonych prac badawczych oraz rozwojowych, opracowane oraz realizowane powinny zostać wnioski o dotacje ze specjalnych programów Unii Europejskiej. Tym samym małe i średnie przedsiębiorstwa powinny w stopniu znacznie większym niż dotychczas partycypować w programach Unijnych (np. Ramowym Programie Badawczym), otrzymywać ukierunkowane opracowania dla ich specyficznych potrzeb, oraz doświadczać długotrwałego wsparcia innowacyjności.

W fazie planowania wysokość kosztów szacuje się na kwotę 300.000 – 400.000 PLN, dotacja może nastąpić alternatywnie z:

- a) środków Europejskiego Funduszu Socjalnego (tak jak planowano już w roku 2006);
- b) środków krajowych, zarządzanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (instytucję działającą przy polskim Ministerstwie Gospodarki). Program „Wspieranie rozwoju klastrów“ uruchomiony zostanie prawdopodobnie w połowie sierpnia 2007 r.; termin składania wniosków upływa 31.10.2007 r. Wspierane będą projekty o rozmiarach finansowych od 150.000 do 550.000 PLN, udział wsparcia wynosi 95%. Dofinansowane mogą zostać np. kwalifikowanie lub innowacje (w tym wypadku badania, analizy, analizy porównawcze - benchmarking, ale również wyposażenie laboratoriów, pracowni warsztatowych, nowe technologie).

Niezbędne środki własne w wysokości prawdopodobnie 25% (Europejski Fundusz Socjalny) lub w wysokości 5% (Wspieranie rozwoju klastrów) mogą zostać zapewnione poprzez wkład pracy, w szczególności Pomorskiej Izby Rzemieśniczej w Gdańsku oraz Politechniki Gdańskiej, jak również ewentualnie poprzez prace przygotowawcze Stowarzyszenia Parlament Hanzeatycki.

Również w fazie realizacji, która trwała będzie około pięciu lat, niezbędne jest wsparcie budowy oraz uruchomienia Centrum. Po pierwsze, muszą poczynione zostać inwestycje rzeczowe oraz osobowe celem uruchomienia przedsięwzięcia. Po drugie, prowadzenie studiów jest ze swej natury pewnym procesem i może osiągnąć swoje pełne możliwości dopiero po pełnym ukończeniu kształcenia przez jeden rocznik (cztery lata). Stosownie do tego kształtuje się rozwój przychodów. Pełne pokrycie kosztów (włącznie z koniecznością utworzenia rezerw) w drodze własnych przychodów (opłaty itp.) możliwe będzie dopiero po czterech latach od podjęcia działalności. W obecnym stadium nie jest możliwe udzielenie informacji na temat wysokości potrzebnych dotacji; odpowiedni wniosek o dotację będzie efektem fazy planowania.

W ramach fazy planowania muszą zostać sprawdzone oraz określone odpowiednie programy. Pod uwagę można wziąć zatem:

- wsparcie z środków krajowych;
- Europejski Fundusz Socjalny;
- Unijny Program Regionu Morza Bałtyckiego;
- Europejskie programy wspomagające, takie jak program kształcenia ustawicznego czy „Erasmus“.